

Čís. 16625.

I. Pozůstalostní soud není povolán rozhodnouti o tom, zda zaniklo omezení vlastnického práva zákazem zcizení nemovitosti, zapsaným na nemovitosti, připsané společně oběma manželům jako spoluvlastníkům podle dědické smlouvy, kterou bylo zároveň zřízeno svěřenské náhradnictví (fideikomisární substituce).

II. Svěřenský náhradník jest oprávněn žádati o řádné zajištění nároku příslušejícího mu ze svěřenského náhradnictví nejen stran pozůstalostních nemovitostí samých, ale i stran příslušenství dotčené nemovitosti a ostatního movitého pozůstalostního jmění, třebas bylo svěřenské náhradnictví zapsáno v pozemkové knize.

(Rozh. ze dne 12. ledna 1938, R I 1546/37.)

Podle článku VI notářského spisu ze dne 2. května 1932 uzavřeli zůstavitelka Božena Š. a její manžel Václav Š. dědickou smlouvu, kterou si pro případ své smrti bez zanechání potomstva ze svého manželství umluvili, aby ten, kdo z nich přežije druhého, zdědil veškeré jmění dříve zemřelého, a ustanovili nezl. Věru S. za svou universální dědičku, která by však toto dědictví mohla nastoupiti teprve po úmrtí jich obou. Podle knihovního lustra byl pod datem 12. května 1932 na celých nemovitostech Václava a Boženy Š.-ových poznamenáno omezení práva vlastnického manželů Václava a Boženy Š.-ových podle článku VII a IX uvedeného notářského spisu. Po smrti Boženy Š., zemřelé dne 28. října 1936 se zanecháním dědické smlouvy a posledního pořízení, se k pozůstalosti po Boženě Š. přihlásil bezvýmínečně pozůstalý manžel Václav Š. jako dědic a navrhl výmaz poznámky omezení vlastnického práva, zapsaného na pozůstalostních nemovitostech. Svěřenská náhradnice nezl. Věra S., provdaná L., navrhla mimo jiné zajištění svého nároku, příslušejícího jí jako svěřenské náhradnici, nejen v příčině pozůstalostních nemovitostí samých, ale i co do příslušenství nemovitostí a ostatního movitého jmění. Pozůstalostní soud zamítl jak návrh Václava Š., tak návrh nezl. Věry S., provd. L., co do zajištění příslušenství nemovitostí a ostatního movitého pozůstalostního jmění. Rekursní soud nevyhověl ani rekursu Václava Š. (opraviv jen, že se stěžovatelův návrh odmítá), kdežto rekursu nezl. Věry S., provd. L., částečně vyhověl a uložil pozůstalostnímu soudu, aby se postaral o zajištění pozůstalostního movitého jmění, jinak jejímu rekursu nevyhověl. **Důvody:** K rekursu Václava Š.: Stěžovatel neprávem brojí proti tomu, že první soud zamítl jeho návrh na výmaz knihovní poznámky omezení vlastnického práva. Není přece úkolem pozůstalostního soudu, projednávacího pozůstalost po stěžovatelově manželce, aby řešil a zabýval se otázkou, zda jest na druhé polovici nemovitosti příslušející stěžovateli jako spoluvlastníci, zapsáno knihovně omezení jeho vlastnického práva právem či neprávem. Totéž platí, pokud se onen zápis týká i polovice nemovitostí, tvořící jmění dotčené pozůstalosti po Boženě Š. K účelu projednání a odevzdání pozůstalosti první soud nepotřeboval řešiti onu

otázku a nebyl k tomu povolán ani na základě ustanovení § 2 zák. č. 82/1883 ř. z. a výnosu min. sprav. ze dne 25. dubna 1884, č. 4487, jichž se stěžovatel dovolává, neboť podstatou uvedených ustanovení jest jen to, aby byl udržován souhlas mezi knihovním stavem a stavem skutečným, a proto má pozůstalostní soud, pokud za řízení zjistil podmínky knihovních zápisů ve formě způsobilé ke vkladu, dbáti toho, aby se zápisy ty staly, třebas jím samým z úřední moci, to však neznamená, že by měl pozůstalostní řízení rozšiřovati na otázky s ním nesouvisící, jako by tomu bylo v souzeném případě, kdyby měl míti pravdu stěžovatel a kdyby se měla v pozůstalostním řízení zkoumati správnost a důvodnost knihovního zápisu. Rozhodnutí č. 8554, 10682, 11459, 11695 a 11959 Sb. n. s., jichž se stěžovatel dovolává, týkají se merita věci a nikoliv toho, co je shora uvedeno, a proto ani z nich pro podporu stanoviska stěžovatelova nic neplyne. Právem se tudíž první soud nepokládal za příslušného k rozhodování o stěžovatelově návrhu. Tu však měl jeho návrh odmítnouti a nikoliv zamítnouti, neboť tím se dotýkal merita návrhu, ačkoliv je zřejmé, že to nezamýšlel. V tom směru proto rekursní soud opravil usnesení prvního soudu z úřadu podle §§ 419, 430 c. ř. s. a § 34 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n. K rekursu fideikomisární substitutky nezletilé Věry S., provdané L.: Stěžovatelčin rekurs je důvodný, pokud vytýká, že první soud nezajistil její nároky jako fideikomisární substitutky ve smyslu § 158 nesp. pat. Co do nemovitého jmění nesprávně ovšem napadené usnesení mluví o tom, že zajištění tu odpadá, ačkoliv ve skutečnosti samo hned v dalším textu zajišťuje nárok poddědičky zákonným způsobem ve smyslu § 158 nesp. pat. poznámkou ve veřejné knize. V té příčině není tudíž důvodu k rekursu, a to ani co do věcí zužitelných a opotřebovatelných, o nichž mluví rekurs, neboť pokud jsou příslušenstvím nemovitosti, sdílejí její osud a jest v tom směru zajištění stěžovatelky knihovní poznámkou fideikomisární substituce na nemovitosti samé dostatečným i podle ustanovení § 158 nesp. pat. a nemá nároku na nějaké zajištění další, zejména ne jako při jmění movitém podle uvedeného ustanovení. Jinak však je tomu co do movitého jmění. Také na to se fideikomisární substituce vztahuje, o čemž ani napadené usnesení nepochybuje, a má-li toto jmění býti vydáno dědici, musí býti nárok poddědice zajištěn zřízením zástavy se sirotčí jistotou ve smyslu § 158 nesp. pat. a § 1347 obč. zák. Takového zajištění není potřebí jen tehdy, jestliže bylo v posledním pořízení samém prominuto nebo se ho účastníci zřekli. Ani jeden ani druhý případ se tu nestal, neboť v tom, že zajištění nebylo žádáno, nelze ještě spatřovati vzdání se zajištění. To by musilo býti výslovné a když jde o nezletilého poddědice, i opatrovnickým soudem schváleno hledíc na ustanovení § 27 nesp. pat. To, že první soud — ostatně bez jakéhokoliv odůvodnění — uvádí, že nehrozí nebezpečí podle § 520 obč. zák., nemá významu a nemůže odůvodniti, aby nebylo uloženo zajištění podle § 158 nesp. pat. předepsané. V té příčině tedy první soud pochybil, schválil-li projednání pozůstalosti tak, že movité jmění má býti odevzdáno dědici bez zajištění vytčeného v § 158 nesp. pat. Bude tedy na něm, aby řízení doplnil stanovením pře-

depsané jistoty, k čemuž jest třeba slyšení účastníků, a proto bylo v té příčině rozhodnuto, jak výše uvedeno.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu Václava Š., vyhověl však dovolacímu rekursu nezl. Věry S., provdané L., potud, že pozůstalostnímu soudu uložil, aby se postaral též o řádné zajištění těch věcí, které tvoří příslušenství nemovitostí, patřících do pozůstalosti Boženy Š.

D ů v o d y:

K d o v o l a c í m u r e k u r s u V á c l a v a Š.:

Dovolací stěžovatel si stěžuje, že nebylo vyhověno jeho návrhu na výmaz poznámky tohoto omezení práva vlastnického zůstavitelky Boženy Š., vycházející z názoru, že toto usnesení stran zůstavitelky zaniklo podle § 364 c) obč. z. její smrtí, a že zákaz zcizení na zůstavitelčině ideální polovici bude plně nahrazen poznámkou fideikomisární substituce. Dovolací stěžovatel však přehlíží, že o zániku práva smrtí nepřísluší rozhodovati pozůstalostnímu soudu a že fideikomisární substituce ve prospěch nezl. Věry S. byla ujednána mezi ním a zůstavitelkou s m l u v n ě a že tedy současně ujednané omezení práva vlastnického může mít jiný význam než pouhý zákaz zcizení podle § 364 c) obč. z., a že může souviseti právě s touto fideikomisární substitucí. K řešení i této sporné otázky není povolán pozůstalostní soud. Rekursní soud právem nařídil zajištění nároků této fideikomisární substitutky stran movitého jmění pozůstalostního, neboť jsou tu zákonné podmínky, které jest posuzovati jen podle § 158 nesp. pat.

K d o v o l a c í m u r e k u r s u n e z l. V ě r y S., p r o v d a n é L.:

Rekursní soud uvedl, že zajištění substitučních nároků této stěžovatelky podle § 158 nesp. pat. co do věcí, které tvoří příslušenství pozůstalostních nemovitostí, jest dostatečně zabezpečeno knihovní poznámkou fideikomisární substituce, ježto příslušenství nemovitosti sdílí její osud. Tento právní názor je mylný, neboť jednotlivé věci tvoří příslušenství nemovitosti jen tak dlouho, dokud je vlastník jako příslušenství u nemovitosti ponechá (§ 294 obč. zák.), a závisí na vůli vlastníkově, zdali a pokud nějakou věc určí k trvalé potřebě věci hlavní. Příslušenství nemovitosti je měnlivé. Nemovitosti samy jsou tedy pro fideikomisární substitutku zajištěny knihovní poznámkou fideikomisární substituce, nikoli však věci, které v době smrti zůstavitelčiny tvořily jejich příslušenství, neboť s nimi může vlastník nemovitosti nakládati, může je zciziti, zničiti, spotřebovati a novými nenahraditi. Je proto třeba i v příčině takovýchto věcí zajistiti nároky plynoucí z fideikomisární substituce ve smyslu § 159 nesp. pat. Bylo proto v té příčině dovolacímu rekursu vyhověno a rozhodnuto, jak nahoře uvedeno. V ostatním se dovolacímu rekursu n e v y h o v u j e a stěžovatelka se v té příčině poukazuje na správné odůvodnění rekursního soudu.